

Oponentský posudek na bakalářskou práci Petry Widžové „Příběh poutního místa Chrámu v Chlumu sv. Maří“

Bakalářská práce Petry Widžové pod názvem „Příběh poutního místa Chrámu v Chlumu sv. Maří“ je poctivým pokusem o zmapování historie tohoto barokního poutního místa v západočeském pohraničí. Z práce je patrný osobní vztah autorky k danému místu a regionu, pokouší se na základě odborné literatury a archivních pramenů zrekonstruovat, jakými proměnami toho poutního místa prošlo od svého vzniku někdy na přelomu 13. a 14. století až po současnost.

Část, která se věnuje středověkému období, je poměrně dost stručná. Autorka se při popisování nejstaršího období dějin Chlumu sv. Maří potýkala s nedostatkem pramenů, kterých se dochovalo jen velmi málo. Velká část z nich byla zničena na počátku třicetileté války, kdy byly cenné listiny i inventář uložené v kostele odvezeny do Chebu, aby se za české války nedostaly do rukou protestantů. Při požáru Chebu o několik let později ale byla velká část tohoto cenného pramenného materiálu nenávratně zničena. Autorka proto při popisu raného období dějin poutního místa v Chlumu sv. Maří vychází z českojazyčné i německojazyčné literatury, která poznatky z pramenů shrnovala. Některé z příslušných publikací jsou již staršího data a vycházejí i z nedochovaných pramenů, proto stojí na pomezí odborné literatury a publikovaných pramenů. Základ pramenné základny, kterou autorka užívá, pak pochází z novějšího období dějin Chlumu sv. Maří, zejména pak z 20. století.

Práce se snaží zachytit vznik a vývoj poutního místa, jeho proměny v průběhu času, postupná rozšiřování i přestavby, jeho duchovní roli zejména při konání poutí, i složité peripetie historie Chlumu ve 20. století, kdy zejména v éře komunistického totalitního režimu poutní místo trpělo zejména nedostatkem zájmu orgánů tehdejší státní moci o údržbu a opravy tohoto historicky cenného areálu.

Z hlediska formálního i jazykového je práce na poměrně vysoké úrovni. V textu je jen velmi málo překlepů či chyb, stylisticky působí práce velmi sympatickým dojmem. Také z hlediska faktografického je práce poměrně spolehlivá. V obdobích, kdy řadu skutečností nelze doložit úplně přesně a kdy ani datace některých událostí nejsou jednoznačné, uvádí autorka raději hned několik verzí, ke kterým badatelé na základě nepřímých zpráv dospěli. Týká se to jak období středověkého, tak období barokního, kdy nepanuje ani shoda na tom, kteří barokní stavitelé, sochaři a malíři se podíleli na monumentální barokní přestavbě celého

areálu. Diplomantka tedy postupuje při líčení této problematiky s citem a uvádí často několikero možností nebo určité rozpětí, co se týče např. datací.

Faktografických chyb se v textu vyskytuje málo. Na s. 7 je třeba upřesnit soudobý název akademie věd, v roce 1948, o kterém autorka hovoří, nešlo o „Českou akademii věd“, ale o „Českou akademii věd a umění“. Na s. 14, 15. řádku je chybně datována bitva na Bílé hoře z 8. listopadu 1620, autorka ji mylně zasazuje do listopadu 1618. Na s. 15 by bylo možné pro případ rozšiřování textu či vydání práce tiskem dobré se zamyslet, zda nesjednotit způsob psaní jména pražského arcibiskupa z let 1675 – 1694 Jana Bedřicha hraběte Valdštejna, které se v textu objevuje jak v dnes užívaném tvaru „Valdštejn“ tak ve formě vycházející ze staročeského pravopisu jako „Waldštejn“. V praxi jsou obě varianty přípustné, redaktoři ale při publikacích textů dávají přednost jednotné praxi s tím, že eventuální další verze pravopisu daného jména lze přehledně objasnit ve vysvětlivce v rámci poznámkového aparátu. Na s. 16 dole by bylo dobré podrobněji zapátrat ohledně problematiky datace vzniku chlumeckého špitálu. Autorka jeho vznik zasazuje do období napoleonských válek, ale datace lety 1814 – 1834 naráží na úskalí, že přímé válečné operace na území českých zemí spadají do let 1805, 1809 a 1813. Pokud tedy tento špitál vznikl jako klasický válečný lazaret, pak určitě jeho začátky budou spadat před rok 1814, kdy se ve finální fázi napoleonských válek bojovalo jen v zimě a v první fázi jara, a to již na francouzském území. Určitě tak musel fungovat, pokud opravdu měl původně podobu válečného lazaretu, nejpozději od léta či počátku podzimu 1813. Na s. 18 bych zpřesnil odstavec, který líčí únorovou vládní krizi v Československu v roce 1948. Autorka poněkud nepřesně hovoří o tom, že na počátku roku 1948 údajně odstoupila vedení nekomunistických stran, což klade před 25. únor 1948. Ve skutečnosti krize začala demisí dvanácti nekomunistických členů vlády dne 20. února 1948, byla to tedy krize vládní, jednalo se o ministerské či místopředsednické posty v kabinetu. Vedení demokratických stran, tedy předsednictva a další rozhodující vnitrostranická grémia v nekomunistických stranách, byla obměněna až po rozuzlení krize přijetím demise ministrů a obměnou kabinetu dle Gottwaldova návrhu, šlo tedy o důsledek státní převratu, o čistky provedené prokomunistickými kolaboranty v těchto stranách až na základě toho, jak celá krize vyústila. Na s. 18 asi není úplně správné označovat římskokatolickou církev za jedinou nekomunistickou organizaci v Československu v totalitní éře. I když ve všech organizacích bylo velmi těžké se vlivu komunistů ubránit, existovaly tehdy i nekatolické církve a řada profesních či odborných organizací, spolků či zájmových sdružení, které pod hlavičku Komunistické strany Československa oficiálně nespadaly. Následná citace z literatury totiž tu

charakteristiku římskokatolické církve vymezuje mnohem úžeji jako „jedinou legálně působící nekomunistickou sílu s tradiční farní a řádovou strukturou“, tedy vymezuje jedinečnost katolické církve v tehdejších podmínkách v poněkud užší typologii, než že by se jednalo o „jedinou nekomunistickou“ organizaci všeobecně. Na s. 18 bych také upřesnil formulaci, že 25. únor 1948 znamenal „konec pro pluralitní demokracii“. Demokracie z let 1945–1948 byla totiž „democracií regulovanou“, politickým stranám od středu doprava nebylo umožněno vzniknout nebo se obnovit, legálně mohly fungovat jen politické síly v rámci „Národní fronty Čechů a Slováků“.

I přes tyto drobné chyby či nepřesnosti bych však celkově označil práci za zdařilou. Autorka si s ní dala poměrně hodně práce, shromáždila k dané problematice i obrazovou dokumentaci, pokusila se nastínit kompletní historický příběh jednoho poutního místa. Pro případ publikace a rozšiřování textu bych autorce doporučil omezit užívání zkratk, čímž nemyslím ty zavedené a oficiální, jejichž seznam autorka v závěru práce přehledně uvádí, ale takové, které působí dosti netradičně až rušivě. Druhou světovou válku autorka na mnoha místech uvádí ve tvaru „2. sv. v.“ (s. 1, 17, 30 aj.), což mi přijde u takto závažného pojmu jako ne úplně šťastné, paralely s anglickým WW2 bych raději nečinil, tam se to ustálilo již velmi dávno. Také zkratku t. r. místo spojení „toho roku“ (s. 31, 32) bych asi raději neužíval, to by asi redaktorům v nakladatelstvích nepřišlo úplně šťastné. Někdy pak má autorka při oficiálních zkratkách institucí tendenci užívat v okolních větných konstrukcích střední rod bez ohledu na to, jaký rod má daná instituce (např. na s. 30: „aby .... KNV zajistila“, mělo by být zajistily, neboť jde o Krajské národní výbory). Daný rod institucí je třeba zachovat, i pokud u nich užíváme zkratku. U pojmu „beneficium maior“ na s. 37 by tento termín měl být uveden dle větného kontextu v nominativu singuláru („V řádových konstitucích navíc bylo proboštví vedeno jako „beneficium maior“, a nacházelo se tak...“), autorka má místo toho tvar „beneficia maiora“, který by odkazoval buď k jinému pádu, nebo k množnému číslu.

I přes všechny drobné nepřesnosti, které se v textu objevují, lze konstatovat, že tyto drobnosti neubírají textu na celkové kvalitě a nesnižují význam předkládané práce. Je třeba ocenit práci diplomantky, kterou odvedla při studiu odborné literatury, včetně německojazyčné, a původních pramenů z novodobé historie Chlumu sv. Maří. Určitě lze podpořit záměr diplomantky práci rozšířit na práci magisterskou, případně pak výsledek publikovat, např. ve spolupráci s Místním úřadem Chlumu sv. Maří nebo Karlovarským krajem, neboť publikace o historii jednotlivých míst bývají místními či regionálními úřady vysoce hodnoceny, pomáhají totiž propagaci pamětihodností pro účely cestovního ruchu i pro

účely pořádání kulturních akcí. Celkově je předložená práce na vysoké úrovni, splňuje nároky kladené na bakalářské diplomové práce a navrhuji ji hodnotit známkou výborně.

V Praze dne 1. června 2014

PhDr. Roman Vondra, Ph. D.